

MIGRACJE

**Scenariusze przedmiotowe
z elementami edukacji globalnej
dla uczniów w wieku 13-17 lat**

Projekt współfinansowany
przez Unię Europejską

INFORMACJE WYDAWNICZE

Scenariusze przedmiotowe powstały w ramach projektu „Get up and Goals! Czas edukacji globalnej: Międzynarodowa sieć aktywnych szkół i uczenia się na rzecz osiągnięcia Celów Zrównoważonego Rozwoju” współfinansowanego przez Unię Europejską.

Niniejsza publikacja została wydana przy wsparciu finansowym Unii Europejskiej.
Za jej treść odpowiada Stowarzyszenie „Na Styku”.
Treść publikacji niekoniecznie odzwierciedla poglądy Unii Europejskiej.

Autorzy: Joanna Murawska, Liwia Parzonka, Marta Sieńczewska, Daria Derkowska, Agata Bętkowska

Redakcja techniczna: Sebastian Ropel, Dominik Krzyimiński

Redakcja językowa i merytoryczna: dr Małgorzata Zielińska, Dobrawa Aleksiak

Jak cytować?

Stowarzyszenie „Na Styku” (2019). *Migracje. Scenariusze przedmiotowe z elementami edukacji globalnej dla uczniów w wieku 13-17 lat*. Gdańsk: Stowarzyszenie „Na Styku”.

Wydawca: Stowarzyszenie „Na Styku”

www.nastyku.org

Wersja 1.0

Gdańsk 2019

ISBN: 978-83-946340-3-2

Publikacja bezpłatna

Publikacja jest dostępna na licencji Creative Commons - Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne-Na tych samych warunkach 4.0 Międzynarodowe (CC BY-NC-SA 4.0)

Pełna treść licencji jest dostępna na stronie internetowej: <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Spis treści

WSTĘP	4
MIGRACJE – ogólny zarys tematyki segmentu	6
Scenariusz nr 1. Geografia: Migracje – przyczyny	9
Scenariusz nr 2. Historia: Migracje – typy migracji, powiązanie przeszłości ze współczesnością	13
Scenariusz nr 3. Wos: Nie tylko za chlebem – zjawisko migracji	21
Scenariusz nr 4. Język angielski: Immigrants – who are they?	23

WSTĘP

Drodzy Nauczyciele,

Z wielką przyjemnością prezentujemy Wam scenariusze zajęć na temat edukacji globalnej, powstałe podczas współpracy z trójmiejskimi nauczycielami. Scenariusze zostały stworzone i przetestowane przez nauczycieli różnych szkół i przedmiotów, biorących udział w projekcie „Czas edukacji globalnej: Międzynarodowa sieć aktywnych szkół i uczenia się na rzecz osiągnięcia Celów Zrównoważonego Rozwoju”, w roku 2018 i 2019. Projekt ten, współfinansowany przez Unię Europejską, umożliwiał współpracę i uczenie się w międzynarodowej sieci, składającej się z organizacji z 12 krajów europejskich. W Polsce prowadzony jest on przez Stowarzyszenie „Na Styku”, działające od 2003 roku na rzecz szerzenia wiedzy obejmującej zagadnienia globalizacji, praw człowieka, dyskryminacji ze względu na płeć, pochodzenie etniczne, język, orientację seksualną czy niepełnosprawność, ochrony przyrody i środowiska naturalnego oraz środowiska życia człowieka. Scenariusze, które prezentujemy poniżej mogą być dowolnie i bezpłatnie wykorzystywane w działaniach edukacyjnych. Są one dostosowane do podstawy programowej uczniów w wieku 13-17 lat. Celowo nie podajemy konkretnego poziomu, tak aby to nauczyciele zadecydowali, czy dany scenariusz pasuje do możliwości klasy. Zachęcamy do korzystania ze scenariuszy również z innymi grupami osób uczących się.

Scenariusze podzielone są na cztery segmenty: migracje, zmiany klimatu, globalne nierówności oraz nierówności ze względu na płeć. W każdym segmencie znajdują się scenariusze zajęć w ramach różnych przedmiotów, a także wstęp o edukacji globalnej i wzmianka o danym segmencie z perspektywy edukacji globalnej.

Niektóre scenariusze zakładają korzystanie przez uczniów z internetu – gorąco zachęcamy by umożliwić uczniom w takim wypadku dostęp do sali komputerowej. Zachęcanie uczniów do korzystania z własnych tabletów czy smartfonów w czasie zajęć może być bowiem nie tylko niezgodne z polityką danej szkoły czy decyzjami rodziców uczniów, ale też może tworzyć sytuację, w której uczniowie porównują się ze względu na stan posiadania. Jeśli dostęp do sali komputerowej nie jest możliwy, uczniowie mogą sprawdzać dane np. grupowo na wspólnym sprzęcie lub w domu w ramach przygotowania do zajęć lub pracy domowej. Decyzję zostawiamy oczywiście Wam. Scenariusze zostały napisane i zredagowane w 2019 r. i zawierają najnowszą dane, jakie udało nam się znaleźć. Jednak świat się zmienia, zmieniają się wyniki badań statystycznych, pojawiają się nowe dane i nowe informacje. Pamiętaj o tym, korzystając z prezentowanych tu materiałów – sprawdź, czy pojawiły się nowe dane albo zachęć uczniów, by zrobili to sami. A może wspólnie zastanowicie się, jak można wyszukać potrzebne informacje, jakich słów kluczowych użyć i jak upewnić się, że strona, z której korzystacie, jest wiarygodna¹?

Życzymy owocnej pracy oraz wielu wspaniałych odkryć i dyskusji! Zachęcamy również do kontaktu i przesyłania informacji zwrotnych.

¹ Może przydać Wam się do tego wiedza o tym, jak korzystać z operatorów logicznych wyszukiwania (np. <http://kursdlaopornych.pl/google-operatory-wyszukiwania/>) oraz jak odróżnić „fake news” od rzetelnych informacji (np. <https://www.stopfake.org/pl/jak-rozpoznać-fejk/>)

EDUKACJA GLOBALNA

Czym jest edukacja globalna?

Żyjemy w świecie, który poprzez procesy globalizacji jest od siebie ściśle zależny – państwa i gospodarki ze sobą współpracują, a społeczeństwa i kultury nieustannie się stykają i łączą. W edukacji globalnej na pierwszy plan wysuwają się wszechobecne współzależności gospodarcze, polityczne, środowiskowe i kulturowe, występujące na różnych poziomach. Uświadamiając uczniom te połączenia zjawisk, edukacja globalna ma na celu przygotowanie młodego obywatela do zmierzenia się z wyzwaniami stawianymi ludzkości. Edukacja globalna jest więc podejściem edukacyjnym, odpowiadającym na potrzeby uczniów we współczesnym świecie, gdzie nie tylko problemy (np. zmiany klimatyczne czy nierówności) mają charakter globalny, ale też ich rozwiązania wymagają globalnej współpracy. Zgodnie z ogólnopolską definicją:

„Edukacja globalna kładzie szczególny nacisk na:

- tłumaczenie przyczyn i konsekwencji zjawisk
- ukazywanie wpływu jednostki na globalne procesy i wpływu globalnych procesów na jednostkę
- przełamywanie istniejących stereotypów i uprzedzeń
- przedstawianie perspektywy Globalnego Południa
- kształtowanie krytycznego myślenia i zmianę postaw [...]

U podstaw edukacji globalnej leżą wartości: godność, sprawiedliwość, solidarność, równość, pokój, wolność.

Edukacja globalna sprzyja kształtowaniu postaw: odpowiedzialności, szacunku, uczciwości, otwartości, odpowiedzialności, osobistego zaangażowania, gotowości do ustawicznego uczenia się².

Dla poszerzenia wiedzy, polecamy portale:

<https://www.globalna.edu.pl/glowna/>

<http://www.edukacjaglobalna.ore.edu.pl/>

<http://e-globalna.edu.pl/>

<https://globalna.ceo.org.pl/>

i filmiki, np. taki, przygotowany przez Polską Akcję Humanitarną („Jak mówić o większości świata?”): <https://www.youtube.com/watch?v=iKfx9pAOR0>

I jeszcze szczególna prośba – zamiast kraje rozwinięte i rozwijające się (bądź trzeciego świata) używajmy określeń Globalna Północ i Globalne Południe, które są mniej wartościujące, a za to zgodne z wartościami edukacji globalnej.

W ramach naszego projektu podzieliliśmy zagadnienia szczegółowe wchodzące w zakres edukacji globalnej na cztery segmenty: migracje, zmiany klimatu, globalne nierówności oraz nierówności ze względu na płeć. Poniżej zajmujemy się jednym z nich.

² Czym jest edukacja globalna? <http://zagranica.org.pl/baza-wiedzy/cz%C4%99sto-zadawane-pytania/czym-jest-edukacja-globalna>

MIGRACJE – ogólny zarys tematyki segmentu

Czym jest migracja?

Migracja to czasowa lub stała zmiana miejsca zamieszkania. Może zachodzić ona w skali wewnętrznej (przemieszczanie się w granicach państwa) lub zewnętrznej (przemieszczanie się do innych krajów).

Dlaczego ludzie migrują?

Ludzie migrują od początku swojego istnienia. Nasi przodkowie emigrowali z Afryki, zasiedlając niemal całą Ziemię. W historii znaleźć można wiele przykładów migracji – brutalnych i wymuszonych lub pokojowych, w poszukiwaniu lepszego życia. Migracje powodowane są czynnikami wypychającymi, które powodują chęć opuszczenia danego miejsca, oraz czynnikami przyciągającymi, które skłaniają do przyjazdu do danego miejsca. Ludzie migrują z różnych przyczyn – politycznych, społecznych, środowiskowych i ekonomicznych.

Patrząc na migrację z perspektywy globalnej, można zauważyć, że nierówności pomiędzy krajami i zmiany klimatu są obecnie dwiema bardzo ważnymi siłami napędowymi migracji. Zmiany klimatu wpływają negatywnie na zdolności rodzin w krajach Globalnego Południa do wytwarzania żywności i przetwarzania, dlatego rodziny potrafią się nawet zadłużyć, by pomóc jednemu z jej

członków wyemigrować³. Mają bowiem nadzieję, że osoba ta spłaci dług i będzie przysyłać przekazy pieniężne do domu, aby pomóc w opłacaniu podstawowych potrzeb, takich jak opieka zdrowotna, edukacja lub żywność, na które w innym wypadku rodziny z trudem mogłyby sobie pozwolić⁴.

Jakie są konsekwencje migracji?

Proces migracji skutkuje tworzeniem się nowych, kulturowo zróżnicowanych społeczeństw, rodząc pytania o to, czym jest różnorodność oraz czym jest życie w zróżnicowanym społeczeństwie. Migracja rodzi pytanie o to, jak postrzegamy samych siebie, a jak „Innego”.

Migracja często stanowi wyzwanie dla społeczności przyjmujących, które mogą mieć trudności z przystosowaniem się do ludzi różniących się od nich sposobem działania i mogą obawiać się negatywnego wpływu migracji na swoje życie, na przykład ograniczonego dostępu do pracy i mieszkań. Niektórzy mogą wyrażać frustrację z powodu braku wpływu na zmiany w swojej społeczności. Obawy te mogą zostać przedstawione przez media w emocjonalny sposób. Fałszywe przedstawianie migrantów i migracji w mediach może zwiększyć napięcie między społecznościami, strach przed „Innym” oraz sprzyjać rasizmowi i dyskryminacji⁵.

³ United Nations - Climate Change (07.09.2018). Migration and Climate Change Need to Be Tackled Together.

Odczytane z: <https://unfccc.int/news/migration-and-climate-change-need-to-be-tackled-together>, „Environmental migration” (b.d.). Environmental Migration Portal. Odczytane z: <https://environmentalmigration.iom.int/environmental-migration>

⁴ The World Bank (08.04.2019). Record High Remittances Sent Globally in 2018.

Odczytane z: <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2019/04/08/record-high-remittances-sent-globally-in-2018>

⁵ Allen, W., S. Blinder i R. McNeil (2017). „Media reporting of migrants and migration” w IOM (2017) World Migration Report 2018, IOM: Geneva.

Dostęp online: https://publications.iom.int/system/files/pdf/wmr_2018_en_chapter8.pdf; Christine E. Meltzer et al. (2017). Media Effects on Attitudes toward Migration and Mobility in the EU: A Comprehensive Literature Review. Dostęp online: https://www.reminder-project.eu/wp-content/uploads/2017/05/REMINDER_D9_1_Media_effects_migration_mobility_web.pdf

Jednak migracja w rzeczywistości często przynosi korzyści społecznościom przyjmującym – takie jak nowe pomysły, większe bogactwo i więcej pracowników. To z kolei sprzyja rozwojowi społecznemu i kulturowemu oraz wzrostowi gospodarczemu tych krajów. Wiele znanych osób z doświadczeniem migracyjnym wniosło znaczący wkład w społeczeństwa przyjmujące⁶. Podobnie w przypadku krajów pochodzenia migracja może stanowić wyzwanie (np. utratę wykwalifikowanych pracowników) i korzyści (np. przekazy pieniężne od emigrantów⁷). Przekazy te są około 3 razy większe niż oficjalna pomoc rozwojowa dla tych krajów.

Dla samych migrantów zaś migracja jest ryzykownym procesem. Są oni podatni na wykorzystanie przez handlarzy ludźmi, którzy na nich zarabiają. Dobrobyt migrantów nie jest kluczowym priorytetem dla wielu handlarzy, co prowadzi do śmierci wielu migrantów. Rocznie handel ludźmi generuje zyski w wysokości 150 miliardów dolarów⁸.

Bariery i zachęty

Wiele krajów próbuje kontrolować i ograniczać migracje, np. budując fizyczne bariery, uchwalając prawa ograniczające świadczenia, inwestując w biedniejszych krajach i pomagając w rozwiązywaniu konfliktów. Z drugiej strony bogatsze kraje zachęcają do niektórych rodzajów migracji z biedniejszych krajów, ponieważ potrzebują wykwalifikowanych lub niewykwalifikowanych pracowników (np. lekarzy i pielęgniarek czy pracowników fizycznych). Firmy rekrutują także wykwalifikowanych migrantów, aby wyprzedzać konkurentów i maksymalizować swoje zyski.

Działania

Na świecie działa wiele organizacji i instytucji zajmujących się migracjami i uchodźstwem. Najbardziej znaną jest UNHCR – główna agenda ONZ zajmująca się uchodźcami, która została ustanowiona 14 grudnia 1950. UNHCR pomaga w czasie kryzysów uchodźczych na całym świecie. W Polsce działają różne organizacje, a także wprowadzane są lokalne polityki, jak na przykład Gdański Model Integracji Imigrantów.

Migracje w szkole – jak uczyć o migracjach?

Żyjemy w kraju, w którym niemal każdy ma wśród znajomych czy rodziny osoby migrujące. Wiele jest też dzieci, których rodzice emigrowali albo wyjeżdżają na kilka tygodni do innego kraju, by wracać na 2-3 tygodnie. Jednocześnie w mediach w ostatnich latach sporo było informacji podsycających strach wobec imigrantów, w tym uchodźców uciekających przed wojną z Syrii. Coraz więcej jest też w szkołach – szczególnie tych w dużych miastach – uczniów z doświadczeniem migracyjnym, w tym duża grupa dzieci pochodzących z Ukrainy czy dzieci pochodzenia polskiego, których rodziny wróciły z emigracji. W tej sytuacji ważne jest rozmawianie o migracji w szkole, tak aby wspierać lepsze rozumienie tego zjawiska i rozbrajać stereotypy. Jak to jednak robić?

⁶ Asia-Pacific RCM Thematic Working Group on International Migration (2015). Asia-Pacific Migration Report 2015: Migrants' Contributions to Development. Dostęp online: <https://www.unescap.org/sites/default/files/SDD%20AP%20Migration%20Report%20report%20v6-1-E.pdf>

⁷ The World Bank (24.04.2018). Migration and Remittances: Transit Migration. Odczytane z: <https://www.worldbank.org/en/news/infographic/2018/04/24/migration-and-remittances-transit-migration>

⁸ International Labour Office (2014). Profits and Poverty: The Economics of Forced Labour. Dostęp online: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---declaration/documents/publication/wcms_243391.pdf

Poniżej kilka wskazówek:

1. Warto uświadomić uczniom, że wszyscy mamy pochodzenie migracyjne. W końcu gdyby nie migracje, nasi przodkowie nigdy nie wyszliby z Afryki.
2. Miejscowości, w których mieszkamy, choć obecnie mogą wydawać się jednorodne etnicznie, noszą w sobie ślady migracji z różnych krajów. Może wspólnie zbadacie historię Waszego miasta lub wsi i zwrócić uwagę na rolę migrantów w ich kształtowaniu?
3. Migracja nie musi być wyjazdem na inny kontynent, to także przemieszczanie się w ramach jednego kraju. Skąd pochodzą rodzice i dziadkowie uczniów? Często nawet jeśli wydaje nam się, że jesteśmy „lokalni”, to okazuje się, że nasze korzenie sięgają wielu różnych miejsc.
4. Media często stygmatyzują migrantów, zwłaszcza tych różniących się od nas kulturowo. Dla dzieci i młodzieży może być to trudne do zrozumienia i rozpoznania. Warto poświęcić więc czas na omówienie tego zagadnienia.
5. Każdy migrant ma swoją historię. Niektórzy tylko czekają na to, by móc ją opowiedzieć. Dla innych jest to zbyt trudne, gdyż przynosi ze sobą traumatyczne wspomnienia. Pytaj więc z wyczuciem o historii uczniów i daj im możliwość opowiedzieć o swojej migracji, jeśli wyrażą taką chęć.
6. Osoba ciemnoskóra czy o obco brzmiącym nazwisku nie musi koniecz- nie być migrantem. Dzieci urodzone w Polsce nie mają zwykle doświad- czenia migracyjnego, choć mogą mieć je ich rodzice. Zdarza się też tak, że pochodzą one z rodzin mieszanych albo jeden z rodziców, pochodzący z innego kraju, zniknął już z ich życia. Stereotypowo jednak dzieci takie często traktowane są jak migranci, co jest niesprawiedliwe. Pamiętaj, by nie stygmatyzować żadnego z uczniów i podążać za tym, co sami chcieliby opowiedzieć o sobie i swojej rodzinie.
7. Z kolei dzieci polskiego pochodzenia mogą być migrantami, którzy wrócili do Polski z innego kraju. Czasem trudno jest im odnaleźć się w nowym środowisku, zwykle jednak chętnie opowiadają o swoich doświadczeniach i pokazują zdjęcia z innych krajów. Jeśli masz takie osoby w swojej szkole, pozwól im opowiedzieć o swojej migracji, jeśli mają na to ochotę.
8. W polskim społeczeństwie narosło wiele uprzedzeń i stereotypów wobec uchodźców. Zdarza się, że są utożsamiani z imigrantami zarobkowymi czy z muzułmanami w ogóle. Pomóż uczniom zrozumieć, jaka jest definicja „uchodźstwa” i czym różni się ono od innych typów migracji. Pokaż też hi- storyczne przykłady uchodźstwa, np. Polaków podczas II wojny światowej.
9. Zagadnienie migracji zwykle porusza uczniów do gorących dyskusji, w któ- rych pojawiają się głosy przeciwne migrantom i sprzyjające im. Uczniowie chętnie opowiadają też zasłyszane historie i przykłady osób, które wyjecha- ły. Pamiętaj, by zostawić na to czas podczas zajęć – inaczej będzie Ci trud- no zdążyć przeprowadzić wszystkie zaplanowane ćwiczenia. Przygotuj się też do dyskusji i zastanów się, jak zareagujesz na głosy wrogie migrantom, stereotypy czy uogólnianie na podstawie jednostkowych historii.
10. Pamiętaj o korzystaniu z rzetelnych źródeł i danych. Istnieje wiele bar- dzo dobrze opracowanych statystyk oraz materiałów na temat migracji i uchodźstwa. Polecamy np. materiały edukacyjne UNHCR⁹ czy Amnesty International¹⁰.

⁹ UNHCR (b.d.). Teaching about refugees. Dostęp online: <https://www.unhcr.org/teaching-about-refugees.html#words>

¹⁰ Amnesty International (2018). Szanuj moje prawa, szanuj moją godność. Moduł IV – Prawa uchodźców, uchodźczyń, migrantów i migrantek. Dostęp online: https://amnesty.org.pl/wp-content/uploads/2019/09/Amnesty_modul-4-prawa-uchodzcow-uchodzczyzn.pdf

PRZEDMIOT

Język angielski

CZAS TRWANIA

2 x 45 min.

METODY:

Dyskusja

MATERIAŁY:

Polityczna mapa świata

WIELKIE IDEE

- **Migracje naszego gatunku**
- **Przyczyny migracji**

PRZEBIEG

Lekcja I

WPROWADZENIE

Poproś uczniów o to, by dobrali się w pary i dopasowali pojęcia do definicji wyświetlonych na ekranie: *emigracja, imigracja, repatriacja, deportacja, ekspatriacja, migracja wewnętrzna, migracja zewnętrzna* (definicje – załącznik 1)

FILM, DYSKUSJA, POGADANKA

- Puść film: „Global animal movements based on Movebank data (map)” (<https://www.youtube.com/watch?v=nUKh0fr1Od8>). Poproś o refleksję z filmu oraz spytaj uczniów, jakie migrujące zwierzęta znają (możesz podpowiedzieć, np. bociany, jaskółki, skowronki, łososie, węgorze, nietoperze, motyle).
- Wyłutuj, że migracja to naturalny proces zachodzący zarówno u zwierząt, jak i ludzi. Podkreśl, że człowiek, który pochodzi z Afryki, przemieszczał się już od najdawniejszych czasów. Pierwotny, koczowniczy tryb życia był ściśle związany z warunkami środowiska geograficznego. Cel przetrwania zależał od zdobycia pożywienia. Mobilność osób zamieszkujących Ziemię zwiększała się systematycznie wraz z rozwojem transportu. Dzięki temu coraz większe grupy ludzi zaczęły docierać coraz dalej.
- Pokaż mapę historycznych migracji¹¹ „Historical migrations” (1999). (https://growthecon.com/blog/fig_geog_migration/), spytaj uczniów czy potrafią któreś z nich nazwać i po krótko opowiedzieć o kilku.

CELE

- uczeń rozumie podstawowe pojęcia związane z migracją
- uczeń potrafi nazwać wybrane czynniki wewnętrzne „wypychające” i zewnętrzne „przyciągające”
- uczeń rozumie przyczyny migracji uchodźców
- uczeń rozwija empatię względem uchodźców
- uczeń rozwija krytyczne myślenie i autorefleksję
 - uczeń dostrzega podobieństwo między migracjami zwierząt i ludzi

¹¹ Inne mapy pokazujące migracje znajdziesz np. tu: „Human migration”. New World Encyclopedia. https://www.newworldencyclopedia.org/entry/human_migration; i tu Alex Gray (25.10.2017). „These charts show how migration is changing our cities”. World Economic Forum. Odczytane z: <https://www.weforum.org/agenda/2017/10/how-migration-is-changing-world-cities-charts/>

PRACA W PARACH

Przedstaw definicje czynników wypychających i przyciągających

Czynniki wypychające – „czynniki o różnym charakterze (społeczne, ekonomiczne, polityczne, religijne i inne), które sprawiają, że życie w danym miejscu staje się trudne, a nawet nieznośne na tyle, by zdecydować o migracji”¹².

Czynniki przyciągające to „czynniki o różnym charakterze (społeczne, ekonomiczne, polityczne, religijne i inne), które sprawiają, że dane miejsce jest na tyle atrakcyjne, że warto się w nim osiedlić”¹³.

Uczniowie mają zastanowić się nad czynnikami, a potem w parach podzielić na wypychające i przyciągające: Ubóstwo, bezrobocie, niskie płace, możliwości, samorealizacji wysoki przyrost naturalny, brak podstawowej opieki medycznej, braki w systemie edukacji, perspektywa wyższych zarobków, perspektywy poprawy standardu życia, rozwój osobisty lub zawodowy, konflikty, niebezpieczeństwo, przemoc, korupcja, łamanie praw człowieka, poczucie bezpieczeństwa, wolność polityczna, dyskryminacja wynikająca ze względów etnicznych, religijnych, niekorzystne warunki klimatyczne, łączenie rodzin, migracja do kraju przodków, brak zjawiska dyskryminacji, zagrożenie klęską żywiołową

PRACA DOMOWA

Uczniowie mają za zadanie porozmawiać z kimś, kto ma doświadczenie migracji (międzynarodowej lub wewnętrznej) i na podstawie tej rozmowy określić czynniki wypychające i przyciągające obecne w danej historii migracji.

WIELKIE IDEE

- **Migracje naszego gatunku**
- **Przyczyny migracji**

CELE

- uczeń rozumie podstawowe pojęcia związane z migracją
- uczeń potrafi nazwać wybrane czynniki wewnętrzne „wypychające” i zewnętrzne „przyciągające”
- uczeń rozumie przyczyny migracji uchodźców
- uczeń rozwija empatię względem uchodźców
- uczeń rozwija krytyczne myślenie i autorefleksję
 - uczeń dostrzega podobieństwo między migracjami zwierząt i ludzi

¹² „Główne przyczyny migracji ludności - WOS”. (b.d.) Odczytane z: <https://eszkola.pl/wos/przyczyny-migracji-8180.html>

¹³ Tamże

Lekcja II

Uczniowie w grupach 3-4 osobowych prezentują wyniki swoich rozmów i opowiadają o czynnikach wypychających i przyciągających, które zanotowali. Jedna osoba z każdej grupy podsumowuje wyniki rozmowy dla całej klasy.

FILM I DYSKUSJA

Uczniowie w zeszycie robią mapę skojarzeń ze słowem uchodźca. Puść film: „Kim jest uchodźca, a kim imigrant?” (<https://www.facebook.com/polacydlauchodzcow/videos/2024690071099332/?v=2024690071099332>) i spytaj uczniów, czy mieli podobne skojarzenia i czy znali przedstawione informacje. Uczniowie w parach zapisują, jakie mogą być czynniki wypychające uchodźców, a później wspólnie porównują swoje wyniki.

PODSUMOWANIE

Na koniec spytaj, czy gdyby uczniowie mieli do czynienia z takimi samymi czynnikami, zdecydowali by się na migrację.

WIELKIE IDEE

- **Migracje naszego gatunku**
- **Przyczyny migracji**

CELE

- uczeń rozumie podstawowe pojęcia związane z migracją
- uczeń potrafi nazwać wybrane czynniki wewnętrzne „wypychające” i zewnętrzne „przyciągające”
- uczeń rozumie przyczyny migracji uchodźców
- uczeń rozwija empatię względem uchodźców
- uczeń rozwija krytyczne myślenie i autorefleksję
 - uczeń dostrzega podobieństwo między migracjami zwierząt i ludzi

Załącznik 1. Definicje

Definicje *emigracja, imigracja, repatriacja, deportacja, ekspatriacja, migracja wewnętrzna, migracja zewnętrzna*

- wyjazd za granicę na pobyt czasowy lub w celu zamieszkania na stałe. Jest przeciwieństwem imigracji
- przyjazd z zagranicy na pobyt czasowy lub w celu zamieszkania na stałe. Jest przeciwieństwem emigracji
- organizowana przez władze akcja przesiedlenia do kraju obywateli, którzy wskutek zmian granic lub działań wojennych znaleźli się na terytorium innych państw
- przymusowe przesiedlenie osoby lub grupy osób, dokonywane jako kara, w celach politycznych lub jako forma represji
- opuszczenie kraju ojczystego. Określenie stosowane jest zarówno do dobrowolnego opuszczenia ojczyzny, jak i przymusowego wydalenia, także w połączeniu z utratą obywatelstwa;
- przemieszczanie się ludności w granicach danego państwa
- przemieszczanie się ludności z jednego państwa do drugiego

WIELKIE IDEE

- **Migracje naszego gatunku**
- **Przyczyny migracji**

CELE

- uczeń rozumie podstawowe pojęcia związane z migracją
- uczeń potrafi nazwać wybrane czynniki wewnętrzne „wypychające” i zewnętrzne „przyciągające”
- uczeń rozumie przyczyny migracji uchodźców
- uczeń rozwija empatię względem uchodźców
- uczeń rozwija krytyczne myślenie i autorefleksję
 - uczeń dostrzega podobieństwo między migracjami zwierząt i ludzi

PRZEDMIOT

Historia

METODY:

Praca w grupach, pogadanka, praca ze źródłem historycznym, rozmowa nauczająca, prezentacja, burza mózgów, dyskusja

CZASTRWANIA

45 min.

MATERIAŁY:

Arkusze A1, flamastry, karty z materiałami źródłowymi

WIELKIE IDEE

- Typy migracji
- Przyczyny globalnych migracji

PRZEBIEG

Lekcja I

WPROWADZENIE

Przeprowadź burzę mózgów z hasłem przewodnim “migracja” - na tablicy zapisujecie odpowiedzi. Wprowadź pojęcie “migracja” oraz wymień jej podstawowe podziały (wewnętrzna/zewnętrzna, pokojowe, brutalne i wymuszone). Spytań uczniów, czy przypominają sobie jakieś przykłady migracji, o których dotychczas się uczyli. Zapisz podane przykłady na tablicy, ewentualnie nakieruj uczniów na odpowiedzi (np. handel niewolnikami, kolonizacja Ameryki itp.) . Uczniowie starają się ustalić, jakim typem migracji są zapisane przykłady.

PRACA W GRUPIE

- Podziel klasę na cztery grupy po 5-7 osób. Grupa I – przymusowe deportacje w głąb ZSRR, grupa II – polskie dzieci przyjęte przez rząd Nowej Zelandii, grupa III - migracja brutalna – postępowanie Niemców wobec ludności żydowskiej, grupa IV – migracja pokojowa z przyczyn politycznych – Jan Karski.
- Rozdaj arkusze i flamastry i wręcz koperty z tekstami (teksty w załącznikach). Uczniowie przez resztę lekcji mają przygotować plakat prezentujący dany przykład migracji i ustalić, jaki to rodzaj. Mogą wykorzystać otrzymane materiały (w załączniku) oraz korzystać z Internetu. Muszą ująć kwestie takie jak: przebieg migracji, powody, rodzaj, skutki (bezpośrednie i pośrednie), przyjęcie/warunki bytowe.

CELE

- uczeń potrafi odróżnić i wymienić różne typy migracji
- uczeń podaje ich historyczne przykłady
- uczeń rozumie, że czynniki wpływające na przepływ ludności często są zewnętrzne
 - uczeń rozwija poczucie solidarności z osobą migrującą
- uczeń rozumie współzależności między wydarzeniami w niedawnej lub dalszej przeszłości a migracją w dzisiejszych czasach

Lekcja II

PODSUMOWANIE PROJEKTÓW

Poproś kolejne grupy o zaprezentowanie wyników swojej pracy (ok. 5 minut)

DYSKUSJA

Dyskusja na temat zaprezentowanych projektów i ustalenie, czy przykłady zostały prawidłowo zakwalifikowane.

Nawiązanie do współczesnych migracji. Ponowne nawiązanie do poprzednio wspomnianych migracji – wspólne rozważenie, w jaki sposób wpłynęły one na współczesne migracje. Zaprezentuj uczniom wpływ dawnych migracji na powstanie podziałów ekonomicznych kształtujących współczesne przemieszczenia ludzkości. Uczniowie próbują sami podać przykłady takich powiązań – zapisz je na tablicy (strzałki wpływu). Rozmowa na temat współczesnych przyczyn napływu migrantów do Europy. Można wesprzeć się informacjami ze strony CEO Migracje na świecie (http://www.ceo.org.pl/sites/default/files/news-files/m3_migracje_na_swiecie.pdf).

A. Źródła:

- Józef Zawada, *Jak do tego doszło?*, [w:] *Dwie ojczyzny. Polskie dzieci w Nowej Zelandii. Tułacze wspomnienia*, Muzeum Emigracji w Gdyni, Gdynia 2016, s. 28-29.
- Na Sybir i dalej, wspomnienia siostry Stelli, [w:] *Dwie ojczyzny. Polskie dzieci w Nowej Zelandii. Tułacze wspomnienia*, Muzeum Emigracji w Gdyni, Gdynia 2016, s. 71-72
- Dioniza Choroś, *Stracone dzieciństwo*, [w:] *Dwie ojczyzny. Polskie dzieci w Nowej Zelandii. Tułacze wspomnienia*, Muzeum Emigracji w Gdyni, Gdynia 2016, s. 46-48.
- *List Jana Karskiego do Zofii Kossak-Szczuckiej*, Nowy Jork, 5 września 1945 r., dostęp online: http://karski.muzhp.pl/zycie_powojenne.html
- „Telefogram Reinharda Heydricha do dowódców grup operacyjnych Policji Bezpieczeństwa i służb bezpieczeństwa omawiający kolejne etapy i metody „ostatecznego rozwiązania kwestii żydowskiej” na okupowanych ziemiach polskich” (fragment), [w:] *Wybór źródeł do nauczania o Zagładzie Żydów*, red. A. Skibińska, R. Szuchta, Warszawa 2010. Dostęp online: <https://studylibpl.com/doc/1062415/teksty-źródłowe-do-problematyki-zagłady-żydów-na-okupowanych>

WIELKIE IDEE

- Typy migracji
- Przyczyny globalnych migracji

CELE

- uczeń potrafi odróżnić i wymienić różne typy migracji
- uczeń podaje ich historyczne przykłady
- uczeń rozumie, że czynniki wpływające na przepływ ludności często są zewnętrzne
 - uczeń rozwija poczucie solidarności z osobą migrującą
- uczeń rozumie współzależności między wydarzeniami w niedawnej lub dalszej przeszłości a migracją w dzisiejszych czasach

// MIGRACJE //

scenariusz lekcji „TYPY MIGRACJI. POWIĄZANIE PRZESZŁOŚCI ZE WSPÓŁCZESNOŚCIĄ”

NR 2

B. Załączniki: Teksty źródłowe dla poszczególnych grup:

- grupa I – przymusowe deportacje w głąb ZSRR
- grupa II – polskie dzieci przyjęte przez rząd Nowej Zelandii
- grupa III - migracja brutalna – postępowanie Niemców wobec ludności żydowskiej
- grupa IV – migracja pokojowa z przyczyn politycznych – Jan Karski.

WIELKIE IDEE

- *Typy migracji*
- *Przyczyny globalnych migracji*

CELE

- uczeń potrafi odróżnić i wymienić różne typy migracji
- uczeń podaje ich historyczne przykłady
- uczeń rozumie, że czynniki wpływające na przepływ ludności często są zewnętrzne
 - uczeń rozwija poczucie solidarności z osobą migrującą
- uczeń rozumie współzależności między wydarzeniami w niedawnej lub dalszej przeszłości a migracją w dzisiejszych czasach

Grupa I

Józef Zawada, Jak do tego doszło?

„Po najeździe Armii Czerwonej 17 września 1939 roku (...) wschodnia część Polski została wcielona do Związku Radzieckiego i zaczęto intensywnie rusyfikować zajęty teren.

Najeźdźcy rozpoczęli niszczenie polskiego społeczeństwa poprzez masowe aresztowania i wywózki na przymusowe prace w głąb Rosji Sowieckiej. (...) Przygotowanie do deportacji¹⁴ ludności z Polski były systematycznie planowane. Żeby zastać całą rodzinę, rosyjscy żołnierze i ich pomocnicy przychodzili do domów w nocy. Zastraszonym ludziom kazano się szybko ubierać i mówiono im, że zostaną przewiezieni w inne miejsce, gdzie otrzymają wszystko. Żołnierze szukali broni i amunicji, a przy okazji rabowali, co się dało. Potem ludzi wywożono na stacje kolejowe i wpędzano do bydłych wagonów. (...) Pierwsza masowa wywózka odbyła się 10 lutego 1940 roku. Liczby wskazują na to, że razem ze schwytanymi żołnierzami i cywilną ludnością uciekającą przed Niemcami oraz masowo aresztowaną ludnością cywilną, do ZSRR deportowano ponad półtora miliona polskich obywateli”.

Źródło: Józef Zawada, Jak do tego doszło?, [w:] Dwie ojczyzny. Polskie dzieci w Nowej Zelandii. Tułaczce wspomnienia, Muzeum Emigracji w Gdyni, Gdynia 2016, s. 28.

Wspomnienie Dionizy Choroś (Gradzik)

„Mój ojciec był inwalidą wojennym i osadnikiem wojskowym w Wołyniu. Nie mając synów, wychowywał nas: Bronię, Halinę, Dionizę i Bogdę, w uśmiałym i duchu patriotycznym. (...) 1 września 1939 roku radio podawało tragiczne wiadomości, latały samoloty, było dużo uciekinierów z zachodniej Polski, ale dla mnie wojna była gdzieś daleko. Wszystko się zmieniło, gdy do naszej miejscowości zbliżyły się kolumny wojska rosyjskiego.(...) Krótko potem znowu usłyszeliśmy mocne łomotanie do drzwi i rozkaz po rosyjsku „sobierajsia” - zbierajcie się. Wywieźli matkę z czterema córkami i tysiącami innych Polaków w okolice Archangielska [miasto w północnej części Rosji europejskiej], gdzie zaczęła się walka o przetrwanie każdego dnia. Dzięki Opatrzności, naszemu spartańskiemu wychowaniu i pomocy dobrych ludzi, przeżyliśmy i pierwszym transportem cywilnym byliśmy ewakuowani do Iranu, ale te historie opowiedzieli już inni”.

Źródło: Dionizy Choroś, Stracone dzieciństwo, [w:] Dwie ojczyzny. Polskie dzieci w Nowej Zelandii. Tułaczce wspomnienia, Muzeum Emigracji w Gdyni, Gdynia 2016, s. 46-48.

WIELKIE IDEE

- Typy migracji
- Przyczyny globalnych migracji

CELE

- uczeń potrafi odróżnić i wymienić różne typy migracji
- uczeń podaje ich historyczne przykłady
- uczeń rozumie, że czynniki wpływające na przepływ ludności często są zewnętrzne
- uczeń rozwija poczucie solidarności z osobą migrującą
- uczeń rozumie współzależności między wydarzeniami w niedawnej lub dalszej przeszłości a migracją w dzisiejszych czasach

¹⁴ Deportacja – tu: przymusowe przesiedlenie, zesłanie skazanego do odległego, izolowanego miejsca, połączone z częściowym lub całkowitym ograniczeniem wolności (źródło: <https://sjp.pl/deportacja>)

Grupa II

Józef Zawada, Jak do tego doszło?

„Między tymi, których pozostawiono w Iranie, było mnóstwo dzieci, których matki i ojcowie pomarli w rosyjskich obozach przymusowej pracy lub których ojcowie, po stalinowskiej amnestii¹⁵, zgłosili się do Polskiej Armii na Uchodźstwie.

Rząd polski zaapelował do Ligi Narodów o pomoc w rozmieszczeniu polskich cywilów i dzieci. Tylko kilku jej członków zaoferowało pomoc, między nimi Nowa Zelandia. Resztę cywilów i dzieci rozesłano do różnych części imperium brytyjskiego. W 1944 roku koalicyjny rząd Nowej Zelandii (...) zaprosił grupę 733 dzieci i 105 opiekunów do Nowej Zelandii na tymczasowy pobyt, do zakończenia wojny. Gdy wojna zbliżała się ku końcowi, w lutym 1945 roku zwycięscy alianci odbyli konferencję w Jałcie. Na tej konferencji Wielka Brytania i Stany Zjednoczone zgodziły się, żeby Rosja zatrzymała wschodnią Polskę i objęła kontrolę nad państwami Europy Wschodniej (...). Polska stała się rosyjskim satelitą, a Rząd Polski na Uchodźstwie przestał być uznawany przez naszych byłych sojuszników. Większość Polaków, którzy zdecydowali się nie powrócić do ojczyzny, była uważana przez rząd komunistyczny w kraju za zdrajców. Do tych, którzy powrócili, odnoszono się podejrzliwie, ponieważ przybyli ze „zgnitego Zachodu”. Wielu aresztowano (...).

Nowozelandzki rząd zaproponował, że zajmie się dziećmi do czasu, gdy dorosną i będą same w stanie zdecydować, czy chcą pozostać w Nowej Zelandii czy wrócić do Polski. Niestety, po konferencji w Jałcie tereny Polski, gdzie przed wojną mieszkali dzieci, zostały wcielone do Związku Radzieckiego i nie było tam dla nich powrotu”.

Źródło: Józef Zawada, Jak do tego doszło?, [w:] Dwie ojczyzny. Polskie dzieci w Nowej Zelandii. Tułacze wspomnienia, Muzeum Emigracji w Gdyni, Gdynia 2016, s. 29.

Na Sybir i dalej, wspomnienia siostry Stelli (Józefy Wrotniak)

„Przez blisko trzy lata nasze oczy patrzyły na żółty, pustynny krajobraz perski, potem niekończącą się dal morską, więc gdy wpłynęliśmy do zatoki Melbourne, z radością ujrzeliśmy ląd Australii pokryty zielenią (...) Po kilku dniach (...) dopłynęliśmy do (...) stolicy Nowej Zelandii i ujrzeliśmy obraz jak z bajki. Chociaż było zimno, wszyscy wybiegli na pokład, z zainteresowaniem wołając: „Nową Zelandię widać!”. (...) Rankiem następnego dnia okręt zacumował. Na brzegu czekały na nas tłumy uśmiechających się ludzi. Powiewały flaga polska i nowozelandzka. Na statku powitał nas sam premier Peter Fraser (...). Panie z Czerwonego Krzyża, wojskowi i harcerze zajęli się

WIELKIE IDEE

- **Typy migracji**
- **Przyczyny globalnych migracji**

CELE

- uczeń potrafi odróżnić i wymienić różne typy migracji
- uczeń podaje ich historyczne przykłady
- uczeń rozumie, że czynniki wpływające na przepływ ludności często są zewnętrzne
- uczeń rozwija poczucie solidarności z osobą migrującą
- uczeń rozumie współzależności między wydarzeniami w niedawnej lub dalszej przeszłości a migracją w dzisiejszych czasach

¹⁵ Amnestia - jednorazowe darowanie lub złagodzenie prawomocnie orzeczonych kar lub środków karnych za popełnione przestępstwa lub wykroczenia określonego rodzaju poprzez wydanie aktu prawnego (źródło: <https://pl.wikipedia.org/wiki/Amnestia>)

// MIGRACJE //

scenariusz lekcji „TYPY MIGRACJI, POWIĄZANIE PRZESZŁOŚCI ZE WSPÓŁCZESNOŚCIĄ”

NR 2

rozlokowaniem nas w wagonach, podano nam posiłki. Przez całą sześciogodziną jazdę pociągiem do obozu w Pahiatua przy każdej stacji witali nas dorośli i dzieci, machając do nas chusteczkami i podając nam kwiaty (...) Obóz był doskonale zorganizowany oraz zaopatrzony przez wojsko nowozelandzkie i ochotników z okolic. (...) Moje pierwsze wakacje w Nowej Zelandii spędziłam w mieście Wanganiu u rodziny państwa Morganów. Starali się uprzyjemnić mi każdy dzień (...).

Źródło: Na Sybir i dalej, wspomnienia siostry Stelli, [w:] Dwie ojczyzny. Polskie dzieci w Nowej Zelandii. Tułacze wspomnienia, Muzeum Emigracji w Gdyni, Gdynia 2016, s. 71-72

WIELKIE IDEE

- Typy migracji
- Przyczyny globalnych migracji

CELE

- uczeń potrafi odróżnić i wymienić różne typy migracji
- uczeń podaje ich historyczne przykłady
- uczeń rozumie, że czynniki wpływające na przepływ ludności często są zewnętrzne
 - uczeń rozwija poczucie solidarności z osobą migrującą
- uczeń rozumie współzależności między wydarzeniami w niedawnej lub dalszej przeszłości a migracją w dzisiejszych czasach

Grupa III

21 września 1939, Berlin – telefonogram Reinharda Heydricha do dowódców grup operacyjnych policji Bezpieczeństwa i służb bezpieczeństwa omawiający kolejne etapy i metody „ostatecznego rozwiązania kwestii żydowskiej” na okupowanych ziemiach polskich (fragment)

„Powołując się na odbytą dziś w Berlinie konferencję, jeszcze raz zwracam uwagę na to, że zaplanowane łączne posunięcia (a więc ostateczny cel) muszą być utrzymywane w ścisłej tajemnicy. Należy odróżniać: ostateczny cel (który wymaga dłuższego czasu¹⁶) od etapów prowadzących do ostatecznego celu (które będą realizowane w krótkich terminach).

Planowane posunięcia wymagają jak najgruntowniejszego przygotowania zarówno pod względem technicznym, jak i gospodarczym (...). Następujące wskazówki i wytyczne służą jednocześnie temu celowi, by skłonić szefów grup operacyjnych do praktycznych rozważań.

I. Pierwszym założeniem prowadzącym do ostatecznego celu jest koncentracja Żydów z prowincji w większych miastach. Należy przeprowadzić ją we wzmożonym tempie. Należy przy tym rozróżniać: 1) między terytoriami: Gdańsk i Prusy Zachodnie, Poznań, Wschodni Górny Śląsk, a 2) pozostałymi okupowanymi terytoriami. W miarę możliwości należy wymienione pod numerem 1 terytorium opróżnić z Żydów, a przynajmniej dążyć do tego, by zostali oni skoncentrowani w niewielkiej ilości miast. Na terytoriach wymienionych pod numerem 2 należy stworzyć możliwie mało punktów koncentracji, co ułatwi późniejsze kroki. Należy przy tym starać się o to, aby tylko te miasta wyznaczać na punkty koncentracji, które są węzłami kolejowymi lub przynajmniej leżą na liniach kolejowych. Trzeba przyjąć jako zasadę, że gminy żydowskie liczące p o n i ż e j 500 głów należy rozwiązać i skierować do najbliższego miasta będącego punktem koncentracji (...) Jako uzasadnienie koncentracji Żydów w miastach należy podawać, że według miarodajnych informacji brali oni udział w partyzanckich napadach i akcjach rabunkowych (...). Nie należy zgłaszać zastrzeżeń, jeśli wyjeżdżający Żydzi zabierają ze sobą swe ruchomości¹⁷, o ile to technicznie w ogóle jest możliwe. Żydom nie stosującym się do rozkazu przeniesienia się do miasta należy w uzasadnionych wypadkach udzielić krótkiego dodatkowego terminu. Należy zagrozić im najsurowszymi karami, gdyby nie zastosowali się również i do tego terminu”.

Źródło: „Telefonogram Reinharda Heydricha do dowódców grup operacyjnych Policji Bezpieczeństwa i służb bezpieczeństwa omawiający kolejne etapy i metody „ostatecznego rozwiązania kwestii żydowskiej” na okupowanych ziemiach polskich” (fragment), [w:] Wybór źródeł do nauczania o Zagładzie Żydów, red. A. Skibińska, R. Szuchta, Warszawa 2010. Dostęp online: <https://studylibpl.com/doc/1062415/teksty-źródłowe-do-problematyki-zagłady-żydów-na-okupowanych>

WIELKIE IDEE

- Typy migracji
- Przyczyny globalnych migracji

CELE

- uczeń potrafi odróżnić i wymienić różne typy migracji
- uczeń podaje ich historyczne przykłady
- uczeń rozumie, że czynniki wpływające na przepływ ludności często są zewnętrzne
 - uczeń rozwija poczucie solidarności z osobą migrującą
- uczeń rozumie współzależności między wydarzeniami w niedawnej lub dalszej przeszłości a migracją w dzisiejszych czasach

¹⁶ Czyli całkowita eksterminacja Żydów europejskich.

¹⁷ Przedmioty ruchome, które można podnieść.

Grupa IV

LIST JANA KARSKIEGO DO ZOFII KOSSAK-SZCZUCKIEJ, Nowy Jork, 5 września 1945 r.

„Wielce Czcigodna Pani

Dowiedziałem się wczoraj od Pani Kister, że jest Pani w Londynie i dlatego bezzwłocznie piszę ten list. [...]

Jak Pani pamięta, opuściłem Polskę w końcu 1942 r. Zagranicą pracowałem bardzo dużo, zarówno w Anglii, jak i w czasie podwójnego pobytu w USA. Nie pozwolono mi wrócić do Polski, motywując to tym, że więcej zrobię zagranicą. Było to dla mnie bardzo bolesne i tym cięższe, że do ostatecznych granic sił fizycznych pracowałem dla Sprawy. Praca moja na ogół biorąc była pozytywna i polegała na informowaniu Polaków i świata o Polskim Ruchu Podziemnym. Przypuszczam, że łatwo w Londynie zorientuje się Pani o rodzaju i zakresie moich prac.

Usiłowałem utrzymać kontakt z krajem i wszystkimi przyjaciółmi w pracy [?]. Wysyłałem paczki do 19 osób w Polsce z trzech krajów, przysyłałem pieniądze (w sumie osobistych 2100 [dwa tysiące sto] dolarów. F.O. [...])

Cały czas tak organizowałem swe życie, pracę, działalność polityczną, aby wrócić do kraju. Cały czas myślałem o Pani i Reni. Pani uosabiała dla mnie wszystko, co najcenniejsze w Polsce i moim Narodzie.

Niestety warunki ukształtowały się przeciw nam (...), została stworzona taka atmosfera zagranicą, presja moralna, wiadomości z kraju – że nagle kilkanaście tygodni temu – okazało się, że wybraliśmy drogę emigracji i to, jak sądzę, długiej emigracji. Jest to przeciw moim zamierzeniom i mojemu instynktowi.

Kilkanaście tygodni temu otrzymałem wiadomości za pośrednictwem Pana Jerzego Lerskiego, że Pani i otoczenie nie chcą, bym wracał do kraju. To wywołało u mnie decyzję. (...) Uświadomiłem sobie, że obecnie zdecydowawszy się zostać za granicą odcinam sobie drogę powrotu na długi czas. Wiem, że trudno, a raczej przez długi okres czasu prywatne osoby nie będą mogły opuszczać Polski. (...) Chciałbym wszystko zrobić i mam, i będę miał środki na to, aby pomóc moim bliskim w kraju, Reni, Jej Rodzinie, mej Rodzinie, Przyjaciółom.

Wszystkie moje myśli są z Polską i wszystkie moje wysiłki pójdą, by pomagać Polakom (...). Nie mogąc pracować w kraju ani politycznie – będę organizował w dużej skali, i wierzę, że z sukcesem, materialną pomoc, będę urządził na tym kontynencie tych wszystkich, których los rzucił poza burtę Polski. Proszę o odpowiedź na adres: „27 West 86th street New York N.Y. – Mr J. Karski”

Na tym kończę. Muszę Pani powiedzieć, że wiadomość, iż przetrwała Pani wojnę była największym dla mnie szczęściem, że myślę o Pani jako o osobie największej, jaką w moim życiu poznałem, że boję się, że potępi mnie Pani, że chciałbym być przy Pani, pomagać Jej i że tak bardzo chcę wiadomości z Polski – oddany

Jan Karski
5.IX.1945”

Źródło: List Jana Karskiego do Zofii Kossak-Szczuckiej, Nowy Jork, 5 września 1945 r.,
Dostęp online: http://karski.muzhp.pl/zycie_powojenne.html

WIELKIE IDEE

- Typy migracji
- Przyczyny globalnych migracji

CELE

- uczeń potrafi odróżnić i wymienić różne typy migracji
- uczeń podaje ich historyczne przykłady
- uczeń rozumie, że czynniki wpływające na przepływ ludności często są zewnętrzne
- uczeń rozwija poczucie solidarności z osobą migrującą
- uczeń rozumie współzależności między wydarzeniami w niedawnej lub dalszej przeszłości a migracją w dzisiejszych czasach

PRZEDMIOT

Wiedza o społeczeństwie

METODY:

Praca grupowa, praca z podręcznikiem i innymi źródłami, pogadanka, dyskusja

CZASTRWANIA

45 min.

MATERIAŁY:

4 arkusze papieru

WIELKIE IDEE

- Międzynarodowe przepływy migracyjne
- Skutki migracji

PRZEBIEG

WSTĘP

- Przypomnij definicję migracji, zapisując na tablicy hasło: *migracje*. Uczniowie podają słowa, z którymi im się to hasło kojarzy – wszystko zostaje zapisane na tablicy, dzięki czemu można stworzyć definicję, którą wszyscy uczniowie zapisują w zeszytach.
- Spytaj uczniów, czy znają osoby, które wyemigrowały do innych krajów. Dokąd wyjechały i kiedy? Spróbujcie zapisać główne kierunki migracji z Polski w zależności od czasu wyjazdu.
- Następnie pokaż materiały i porozmawiaj o krajach, do których najczęściej przyjeżdżają imigranci:
 - ◇ najczęstsze kierunki migracji (północ – południe / południe – południe)
 - ◇ mapę natężenia migracji (Ryszard Pawlak, „Świat pod lupą: Migracje na świecie”
Dostęp online: https://www.epodreczniki.pl/reader/c/164868/v/26/t/student-canon/m/iJ0exbog4a#iJ0exbog4a_d5e223)

CELE

- uczeń potrafi wymienić przykłady krajów, w których przeważa emigracja i takich, w których przeważa imigracja
 - uczeń potrafi wskazać niektóre najpopularniejsze kierunki migracji
- uczeń potrafi ocenić niektóre korzyści i wyzwania wynikające z migracji dla państw goszczących
- uczeń ćwiczy umiejętności publicznego wypowiedzania się

PRACA W GRUPACH

- Podziel klasę na 4 grupy i rozdaj uczniom arkusze papieru. 2 grupy mają za zadanie podać korzyści dla krajów goszczących migrantów, a 2 grupy wyzwania. W celu uzyskania odpowiedzi uczniowie mogą korzystać z podręcznika, atlasu oraz Internetu.
- Po zakończeniu pracy poszczególne grupy przedstawiają wyniki pracy oraz umieszczają swoje arkusze na tablicy. Uczniowie zapisują korzyści i wyzwania do zeszytu. Zainicjuj dyskusję, w czasie której uczniowie rozmawiają o korzyściach i zagrożeniach dla krajów goszczących migrantów.

ZADANIE DOMOWE

Uczniowie zbierają informacje na temat znanych osób, które osiągnęły sukces w kraju, do którego migrowały (np. Maria Skłodowska-Curie, Józef Conrad Korzeniowski, Czesław Miłosz, Albert Einstein, Levi Strauss, Vincent van Gogh, Emmanuel Olisadebe i in.).

WIELKIE IDEE

- **Międzynarodowe przepływy migracyjne**
- **Skutki migracji**

CELE

- uczeń potrafi wymienić przykłady krajów, w których przeważa emigracja i takich, w których przeważa imigracja
 - uczeń potrafi wskazać niektóre najpopularniejsze kierunki migracji
- uczeń potrafi ocenić niektóre korzyści i wyzwania wynikające z migracji dla państw goszczących
- uczeń ćwiczy umiejętności publicznego wypowiedzania się

PRZEDMIOT

Język angielski

METODY:

Prezentacja filmowa, praca w grupach, dyskusja

CZASTRWANIA

45 min.

MATERIAŁY:

Filmy z YouTube

WIELKIE IDEE

- *Przyczyny migracji*
- *Migracje i spójność społeczna*

PRZEBIEG

WPROWADZENIE

Uczniowie siedzą w dwóch rzędach pośrodku sali, tyłem do drzwi. Kilkoro z nich wychodzi z prowadzącym na zewnątrz, kiedy wracają, stojąc za plecami pozostałych, zaczynają czytać historie imigrantów (dostępne w Internecie¹⁸ - należy wybrać historie napisane w pierwszej osobie i dopasować je do poziomu grupy). Po odczytaniu tekstów zacznij dyskusję: jakie wrażenie wywarły historie na uczniach? Czy oglądali się za siebie, żeby spojrzeć na kolegów? Czy wczuli się w przedstawiane historie?

FILMIK

Puść filmik "Migration – why do people migrate?" (<https://www.youtube.com/watch?v=54xM8VlgP7s>). Podczas oglądania uczniowie robią listę przyczyn zmuszających ludzi do migracji, następnie tworzą wspólną listę tych przyczyn.

CELE

- uczeń potrafi wymienić przykłady krajów, w których przeważa emigracja i takich, w których przeważa imigracja
 - uczeń potrafi wskazać niektóre najpopularniejsze kierunki migracji
- uczeń potrafi ocenić niektóre korzyści i wyzwania wynikające z migracji dla państw goszczących
- uczeń ćwiczy umiejętności publicznego wypowiedzania się

¹⁸ Np. na stronach „I am a migrant”, <https://iamamigrant.org/stories>; „Stories of Syrian Refugees”, <https://www.savethechildren.org/us/what-we-do/emergency-response/refugee-children-crisis/refugee-stories>; „13 Powerful Refugee Stories From Around The World”, <https://medium.com/globalgoodness/12-powerful-refugee-stories-from-around-the-world-5c0a54d2e2ed>

PRACA W GRUPACH

Wyświetl nagłówki z angielskich gazet (Załącznik nr 1) – częściowo zaczerpnięte z podręcznika „Migrant Workers – A global dimension”¹⁹, s. 32. Uczniowie szukają również w Internecie artykułów o imigrantach. Podziel uczniów na 4-osobowe grupy i poproś, aby na podstawie materiałów opracowali pytania:

- Do these headlines give a fair impression of migrants? Do you think they are based on facts?
- Are the headlines positive or negative? Are they fair? Do they generalise too much?
- What impact would these headlines have on public opinion about migrants?
- Why do the press use these sorts of headlines? Could they be dangerous?
- How would you feel if those headlines were about your group (e.g. about teenagers)?

PODSUMOWANIE

Uczniowie dzielą się wynikami pracy w grupie. Po wystąpieniach podsumuj, że migracja ma różne podłoża, jest wielowymiarowa, a w mediach przedstawiana jest często jednostronnie. Uczniowie powinni być krytyczni względem informacji, które są ukazywane w mediach.

WIELKIE IDEE

- *Przyczyny migracji*
- *Migracje i spójność społeczna*

CELE

- uczeń potrafi wymienić przykłady krajów, w których przeważa emigracja i takich, w których przeważa imigracja
 - uczeń potrafi wskazać niektóre najpopularniejsze kierunki migracji
- uczeń potrafi ocenić niektóre korzyści i wyzwania wynikające z migracji dla państw goszczących
- uczeń ćwiczy umiejętności publicznego wypowiedzania się

¹⁹ Dostęp online: http://ccea.org.uk/sites/default/files/docs/curriculum/area_of_learning/global_dimensions_migrant_workers.pdf

Załącznik nr 1:

Illegal immigrant's a faker

Taxpayers fund foreign fraudster's passport con

Daily Mail

HUMAN RIGHT TO SPONGE OFF UK

3,200 foreign criminals, failed asylum seekers and benefit tourists can't be kicked out because of right to family life

Star News Latest News

Migrants have more kids for big benefits

ASIAN parents breed big families to claim more benefits, says Britain's first woman Asian peer.

Daily Star, Sept 2011

WIELKIE IDEE

- Przyczyny migracji
- Migracje i spójność społeczna

CELE

- uczeń potrafi wymienić przykłady krajów, w których przeważa emigracja i takich, w których przeważa imigracja
 - uczeń potrafi wskazać niektóre najpopularniejsze kierunki migracji
- uczeń potrafi ocenić niektóre korzyści i wyzwania wynikające z migracji dla państw goszczących
- uczeń ćwiczy umiejętności publicznego wypowiedzania się

Foreign criminals avoid deportation

The UK's courts are making it harder to deport foreign criminals and failed asylum seekers from the UK, the Immigration Minister has said.

Daily Express, March 2005

Migrant war on British streets: Secret Home Office report warns of violence

A NEW flood of Eastern European migrants could spark racial clashes on our streets, a secret Government report has warned.

Daily Star, 30.12.2013

WIELKIE IDEE

- Przyczyny migracji
- Migracje i spójność społeczna

CELE

- uczeń potrafi wymienić przykłady krajów, w których przeważa emigracja i takich, w których przeważa imigracja
 - uczeń potrafi wskazać niektóre najpopularniejsze kierunki migracji
- uczeń potrafi ocenić niektóre korzyści i wyzwania wynikające z migracji dla państw goszczących
- uczeń ćwiczy umiejętności publicznego wypowiedzania się

Projekt współfinansowany
przez Unię Europejską

ISBN: 978-83-946340-3-2